

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การแต่งตั้งรองผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในระบบ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๒๑๑.๑/๒๑๔๕๗ ลงวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนในระบบ และต่อมาได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๒๑๑.๑/๑๗๖๘ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๓ ขอปรับประเด็นที่ขอรื้อเพื่อให้ตรงกับข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น สรุปความได้ว่าด้วยโรงเรียนเอกชนในระบบโดยส่วนใหญ่มีปัญหาการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตได้แต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นผู้ดำเนินการอันเนื่องมาจากมีความเข้าใจบทบัญญัติมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ แตกต่างกันเป็นสองแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ผู้รับใบอนุญาตสามารถแต่งตั้งรองผู้อำนวยการได้ เนื่องจากการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้มีบทบัญญัติห้ามผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งรองผู้อำนวยการ อีกทั้งเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้โรงเรียนเอกชนในระบบซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถบริหารกิจการภายในโรงเรียนเอกชนในระบบ ผู้รับใบอนุญาตจึงสามารถแต่งตั้งรองผู้อำนวยการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายได้

แนวทางที่สอง ผู้รับใบอนุญาตไม่สามารถแต่งตั้งรองผู้อำนวยการได้ เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งกำหนดให้กรณีการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการสามารถทำได้เฉพาะกรณีผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการอีกหน้าที่หนึ่ง โดยผู้รับใบอนุญาตซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสามารถแต่งตั้งรองผู้อำนวยการได้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงขอรื้อว่า การแต่งตั้งรองผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในระบบ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดำเนินการสามารถทำได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้การแต่งตั้งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีหน้าที่ในการรับแจ้งการแต่งตั้งและตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมาย

หากพบข้อผิดพลาดก็จะแจ้งให้โรงเรียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ปัจจุบันพบปัญหาในการปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชนในระบบบางแห่งโดยเฉพาะโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ได้ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเองและไม่มีการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการไว้ เมื่อผู้อำนวยการติดภารกิจอื่นไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทำให้เกิดปัญหาไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนในระหว่างนั้น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนได้พิจารณาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่มีความเห็นเกี่ยวกับการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ แตกต่างกัน เนื่องจากมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ วรรคสาม ผู้รับใบอนุญาตจะแต่งตั้งรองผู้อำนวยการคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายก็ได้” จึงมีผู้เห็นว่า การแต่งตั้งรองผู้อำนวยการจะมีได้เฉพาะในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเองตามมาตรา ๓๗ วรรคสาม เท่านั้น แต่หากเป็นกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งบุคคลอื่นให้เป็นผู้อำนวยการ ผู้รับใบอนุญาตไม่สามารถแต่งตั้งรองผู้อำนวยการได้ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวได้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ฝ่ายกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนแล้ว แต่ที่ประชุมยังคงมีความเห็นแตกต่างกัน จึงมีมติให้หารือคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ได้ข้อยุติเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อหาเรื่องนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาเพียงประเด็นเดียวว่า ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นผู้อำนวยการ ผู้รับใบอนุญาตจะสามารถแต่งตั้งรองผู้อำนวยการได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๓๗^๑ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติหลักการเกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้อำนวยการไว้ โดยวรรคหนึ่งบัญญัติให้ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งผู้อำนวยการคนหนึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการโรงเรียนในระบบ วรรคสองบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้อำนวยการ และวรรคสามบัญญัติว่าผู้รับใบอนุญาตจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโดยไม่แต่งตั้งผู้อำนวยการตามวรรคหนึ่งก็ได้ ความในวรรคสามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การแต่งตั้งผู้อำนวยการอาจมีได้สองกรณี กล่าวคือ ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งบุคคลอื่นเป็นผู้อำนวยการ หรือผู้รับใบอนุญาตจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเองก็ได้ เมื่อมาตรา ๓๘^๒ แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งรองผู้อำนวยการเพียงบทบัญญัติเดียว ได้บัญญัติว่า ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ วรรคสาม ผู้รับใบอนุญาตจะแต่งตั้งรองผู้อำนวยการคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายก็ได้ ความที่ว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ วรรคสาม...” จึงหมายความว่า การแต่งตั้งรองผู้อำนวยการเป็นอำนาจของผู้รับใบอนุญาต ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งบุคคลอื่น

^๑มาตรา ๓๗ ให้ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งผู้อำนวยการคนหนึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการโรงเรียนในระบบ และแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบพร้อมกับส่งหลักฐานการแต่งตั้งผู้อำนวยการภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันแต่งตั้ง

ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา และสามารถทำงานให้กับโรงเรียนในระบบได้เต็มเวลา

ผู้รับใบอนุญาตจะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโดยไม่แต่งตั้งผู้อำนวยการตามวรรคหนึ่งก็ได้

^๒มาตรา ๓๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ วรรคสาม ผู้รับใบอนุญาตจะแต่งตั้งรองผู้อำนวยการคนหนึ่งหรือหลายคนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายก็ได้

รองผู้อำนวยการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้อำนวยการ

เป็นผู้อำนวยการหรือแม่ในกรณีผู้รับใบอนุญาตทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเองตามมาตรา ๓๗ วรรคสาม^๓
แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ ก็ตาม ดังนั้น ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งบุคคลอื่น
เป็นผู้อำนวยการ ผู้รับใบอนุญาตก็ยังคงมีอำนาจแต่งตั้งรองผู้อำนวยการได้

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น